

Stockholm 2020-03-09

Till Transportstyrelsens generaldirektör och chefen för Transportstyrelsens Väg- och järnvägsavdelning. Kopia för kännedom till Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.

STMF är en sektion av Svenska Läkaresällskapet och organiserar läkare och andra som arbetar med och forskar inom det trafikmedicinska området. Medicinska lämplighetsbedömning för körkort utifrån Transportstyrelsens föreskrifter är ett centralt kunskapsområde, liksom forskning som rör konsekvenser av krockvåld på den mänskliga kroppen. Betydelsen av alkohol, droger, psykisk ohälsa och läkemedel i trafiken liksom trafikens skadehändelse epidemiologi hör också hit. STMF är remissinstans när det gäller lagstiftning inom trafikområdet och för Transportstyrelsens medicinska föreskrifter om körkorts innehav.

Föreningen har i sin forskningsfond genom åren delat ut priser och stipendier till unga forskare inom området samt arrangerat nationella utåtriktade möten som belyst aktuella trafiksäkerhetsfrågor. Dessa har till exempel handlat om Whiplash och om behovet av periodiska körkortskontroller för äldre. År 2000 i Stockholm var STMF värd för den trafikmedicinska världskongress som vartannat år arrangeras av den internationella organisationen ITMA som STMF samarbetar med. Föreningen ordnar också mycket efterfrågade 2-3 dagar långa återkommande internatutbildningar inom trafikmedicin, certifierade av LIPUS (Läkarnas institut för professionell utveckling i sjukvården).

STMF:s styrelse vill genom detta brev uttrycka oro för utvecklingen inom det trafikmedicinska området på Transportstyrelsen Väg- och järnvägsavdelning. STMF ser en tydlig tillbakagång när det gäller myndighetens trafikmedicinska ansvar och verksamhet.

STMF befarar att splittringen och försvagningen av den trafikmedicinska verksamheten som skett på Transportstyrelsen bidragit till svårigheten att behålla den mångåriga kompetens som de tidigare trafikmedicinska överläkarna haft. Här kan avsaknaden av en tydlig medicinsk ledningsfunktion i form av en medicinskt ledningsansvarig läkare ha bidragit. STMF anser att medicinska frågor behöver ha en läkare i ledningen som i dialog med övergripande värderingar om mobilitet och trafiksäkerhet också värnar det trafikmedicinska grundperspektivet att undvika skador på människors hälsa i och av trafiken. Den medicinskt ansvarige läkaren har även kunskap om vilka övriga discipliner eller paramedicinska specialiteter från Hälso- och sjukvårdsområdet, som eventuellt kan behövas i de trafikmedicinska körkortsbedömningarna.

Den höga kvalitén på bedömningarna av dispensansökningar samt de svåraste medicinska körkortsärendena som varit den trafikmedicinska sektionens kännetecken har också garanterats av den expertpanel av nationellt ledande ämnesexperter som tidigare funnits liksom av det goda samarbetet mellan läkare, jurister och handläggare för att nå enighet i komplicerade medicinska frågor. Föreningen erfar att dessa bedömningar numera sker på ett för kvalitén mindre gynnsamt och förenklat sätt.

Den löpande hanteringen av de många medicinska lämplighetsbedömningar för körkort som sker på Transportstyrelsens Körkortsavdelning måste ha ett metodstöd som utgår från en gedigen kunskap om det vetenskapliga underlaget för bedömningarna. Detta kan enbart komma från vetenskapligt skolade läkare som kan överblicka det trafikmedicinska kunskapsläget och också har en kunskap om de kliniska situationer där sådana frågor uppstår. Att vara i fas med de senaste internationella vetenskapliga rönen på området är en självklarhet för en sådan kunskap. Deltagande i arbetet inom de internationella trafikmedicinska organisationerna ITMA (International Traffic Medicine Association) och AAAM (Association for the Advancement of Automotive Medicine) samt i arbetet inom EU ger också förutsättningar för Sverige att dela med sig av den svenska kunskap som på många av de olika trafikmedicinska områdena varit världsledande.

Det stöd till rådvilla läkarkollegor som Transportstyrelsen tidigare kunnat ge både generellt i form av publicerade nyhetsbrev, boken Trafikmedicin och i enskilda patientärenden vid telefonkontakter med Transportstyrelsen trafikmedicinfunktion finns inte tillgängliga eller lätt åtkomliga längre. Läkare hittar inte längre fram till rätt dialogkompetens inom Transportstyrelsen när de svåra frågorna om läkares anmälningsskyldighet i det enskilda patientmötet behöver diskuteras. Alla de tusentals patientmöten där frågan om lämplighet för körkortsinnehav måste bedömas sker idag många gånger mer "på känn" utan rutiner eller ett generellt stöd från den ansvariga myndigheten. Att begreppet trafikmedicin idag inte längre återfinns i någon organisatorisk form inom Transportstyrelsen är oroande och försvårar möjligheten att hitta vägar för att få besked eller stöd när det gäller körkortsmedicinska frågor inom sjukvården.

STMF anser:

1. Att Transportstyrelsen bör överväga att återinföra begreppet Trafikmedicin i den organisatoriska strukturen på Väg- och Järnvägsavdelningen.
2. Att en sådan funktion måste bemannas med kompetenta läkare som ges förutsättningar att ha en levande kunskap om det trafikmedicinska kunskapsläget nationellt och internationellt.
3. Att en sådan funktion förutom en funktionschef också behöver ha ett medicinskt ledningsansvar.
4. Att Transportstyrelsen behöver skapa enkla kontaktvägar för det kompetenta kunskapsstöd som efterfrågas från kliniskt verksamma läkare.
5. Att Transportstyrelsen ska bistå sjukvårdens regioner med metodstöd när det gäller utveckling av fungerande rutiner i det körkortsmedicinska vardagsarbetet inom vården.

För STMF:s styrelse, Anna-Lena Andersson, Ingrid Bolin, Tania Dukic-Willstrand, Lars Englund, Thomas Lekander, Mats Lindkvist, Jörgen Lundälv, Helena Selander, Maud Stenberg, Birgitta Stener-Setterwall